

ADRIEN DE CARNÉ

(BARZ AN ARVOR)

Kristen ha breizad da virviken !

BREIZ KARET

Pez-c'hoari e tri arvest

Tous droits réservés

PARIS

IMPRIMERIE A. DAVY

52, RUE MADAME

1910

ADRIEN DE CARNÉ

(BARZ AN ARVOR)

Kristen ha breizad da virviken !

BREIZ KARET

Pez-c'hoari e tri arvest

Tous droits réservés

PARIS

IMPRIMERIE A. DAVY

52, RUE MADAME

—
1910

ERRATA

P.	3.	l.	17.	Lennit :	em c'henver me
»	3	»	19	»	ker braz
»	9	»	11	»	em godel
»	11	»	23	»	em godel
»	17	»	17	»	dour melen
»	30	»	2	»	zeu
»	37	»	22	»	n'euz bro evel dhi
»	38	»	6	»	evelse
»	9	»	2	»	c'hornaillen

Ar pezh-c'hoari ma a gan, ar gwella ma c'hell
meuleudiou Breiz-Izel, va bro venniget. Savet eo bet
hervez goulenn ha gant kuzulioù fur an Aotrou
C. Deniel, rener karet *patrounaj* Brelez.

Kea, paour keaz levrik! Kea da gaout an den Doue
ze. O veza ma 'z eo va mignoun braz, digemeret mad e
vezi gantan.

ARGUMENT

Ivonig, orphelin depuis la première enfance, vient de recueillir le modeste héritage de son grand-père. Il veut aller le faire fructifier à Paris. Stefan, vieux marin retraits, cherche vainement à dissuader le jeune homme. Peu après, Goulc'hen, ayant un peu trop bu, fait connaître, sans penser à mal, les projets d'Ivonig, son meilleur ami, à Iann-ar-Broc'h, breton corrompu, toujours en quête d'un bon coup à faire. Ce dernier fait des promesses magnifiques à Ivonig et l'emmène à Paris. Iann et ses complices l'endorment dans une taverne et lui volent son argent. Compromis pour avoir été vu en leur société, Ivonig est jeté en prison. Reconnu innocent, il n'en est pas moins désormais sans ressources, et tombe dans une effrayante misère. Gravement malade, après une nuit d'insomnie, seul, dans sa mansarde, il pleure sa Bretagne lointaine. Une voix inconnue l'appelle; un être charmant lui apparaît. C'est son ange gardien. Touché de sa tristesse mortelle, l'ange lui prédit qu'il reverra la douce terre natale. Peu après Stefan vient le chercher et le ramène au pays, le jour de la fête qui termine la moisson. Pendant le repas des moissonneurs, les gendarmes, aidés du brave Goulc'hen arrêtent Iann-ar-Broc'h, qui était revenu chercher de nouvelles victimes. Chœur. Chant final de fidélité éternelle à la Bretagne.

C'HOARIERIEN

Ivonig, meveliaouank e ti Biel.

Stefan-ar-Fur, bet marolod, den a guzul vad, bleo hirr ha gwenn dezan.

Goulc'hen, Kalvez.

Biel, tiek pinvidik.

Fanch, tavarnier breizad.

An eal mad.

Jakez, archer.

Roparz, archer.

Hervoanik, marc'hadour bihan.

Laouik, paotr saout e ti Biel.

Eun eoster.

Iann-ar-Broc'h, breizad kollet, penn laeroun e Paris.

Job } breiziz kollet, laeroun e Paris.

Lan }

Beneat, koz tavarnier e Paris.

Ar c'homiser.

Eur zoudard deuz ar gward

Eur zoudard all deuz ar gward (1)

Eun den euz a Baris.

Eun den all euz a Baris.

Eostourien

Eun toullad tud Breiz, o pardouna.

Bugale Breiz

Marc'hadourien Breiz.

Eun toullad tud euz a Baris.

(1) Sergents de ville.

ARVEST KENTA

Eur vourc'h e Breiz-Izel, e kichen an aod, deiz ar pardoun. A gleiz eur c'halvar. A zeou, taol Fanch, tavarnier. Kadoriou en dro d'ezi. Marc'hadourien frouez.

KENTA DIVIZ

GOUL'CHEN, HERVOANIK, JAKEZ, MARC'HADOURIEN

HERVOANIK

Avalou ha prun! Avalou mad da werza. Daou wenneg al lur, merc'hed, daou wenneg!

GOUL'CHEN

N'eo ken nemet evit ar merc'hed? N'e ket evidoun me ive ta?

HERVOANIK

Eo, eo. Evit ar goazed int kerkoulz hag evit ar merc'hed. Daou wenneg al lur, daou wenneg!

GOUL'CHEN

Mad. Ro d'in eul lur prun hag eul lur avalou, pep-hini en eur zac'h paper. (*Oc'h en em drei ouz an holl varc'hadourien*). Ac'hanta! bremaik e rankot mont kuit, c'houi holl a zelaou ac'hanoun. An dachen ma zo izomm anezi, rag bremaik an dud en em zastumo varni araog ar Gousperou.

HERVOANIK

Ha perag e teuio an dud aman?

GOULC'HEN

Perak? Ne ouzot ket e kinnigomp hirio hor gourc'hemennou da Stefan?

HERVOANIK

Stefan? Piou eo hennez?

GOULC'HEN

Stefan-ar-Fur, an hini kosa euz ar barrez ma, hag ar gwella ive. N'anavez an den ebet hag hen defe kemend a furnez, a vadelez hag a speret. Eun den eo ha n'en deuz ket e bar (*o komz hueloc'h*). Allo! allo! hastit affo! it kuit, it er meaz ac'hale. Emaint o tont, amezeien, mignoured, koz ha iaouank, da ziskouez o c'harantez vad da Stefan. Allo! allo! it pelloc'h, ha buhan!

AR VARC'HADOURIEN HA GOULC'HEN (*en eur grial a bouez penn, a unan*).

AR VARC'HADOURIEN

Ro peoc'h d'eomp, ta! N'e peuz galloud ebet warnomp. Emaomp o werza hor marc'hadourez ni; gant gwir vad her reomp, goapaer fall ma z'oud.

GOULC'HEN

Ha me a lavar d'ec'h, adarre, mont kuit; al leac'h ma hor beuz izomm anezan, evit digemeret mad Stefan ar Fur, an hini kosa euz ar barrez. Goulc'hen a zo krenv. Diwallit outan! (*Emaint o vont d'en em ganna*).

LAKEZ, diredet

Petra zo, ta? Petra zo? Nag a dregas zo ganeoc'h? Petra eo ar freuz se a rit?

GOULC'HEN

Ar re ze ne fell ket d'ezo mont kuit deuz an dachen hor beuz izomm anezhi da c'hortoz Stefan da zont. Sellit! Sellit! Setu hor mignoured o tont en eraok. (*Ar varc'hadouren kuit*).

EIL DIVIZ

BIEL, FANCH, GOULCHEN STEFAN Hag O MIGNOUNED

(*eun dra bennag ganto en o daouarn, frouez, kouignou, boutaillou gwin*).

BIEL (*icazru ar meaz*)

Deuz ta, deuz ta, Stefan, va mignoun ker, deuz ta ma c'hellimp en em laouenaat ganez, ha rei d'id eun draik bennag, hag hor c'harantez dreist pep tra.

FANCH (*o komz huel*)

Setu hen erruet en hon touez. Bevet Stefan! Bevet Stefan!

AN HOLL

Bevet Stefan! Bevet Stefan!

STEFAN

Bennoz Doué d'ec'h, va mignoured, bennoz Doué! Anaoudegez vad am euz evid ar pezh hoc'h euz great em genver me. O veza ma z'oun koz hoc'h euz her great, m'carvad, ha rei a ran d'ec'h, a greiz va c'haloun, eur garantez ker vraz hag hoc'h hini. Da bep-hini ac'hanoc'h, dastumet en dro d'in, e c'hellan lavaret. evit gwir: Me am euz gwelet ac'hanoud p'edoaz en da gavel. Paket am euz hirio, da gresteiz, va fevar ugent vloaz.

BIEL (*o rei ar pezh en deuz*)

Choum a rez krenv evel eun den iaouank ugent vloaz: Dal, setu krampoez gwiniz a roan d'id.

GOULCHEN (*o rei*)

Prun hag avalou.

FANCH (*o rei*)

Hag eur voutaill gwin, ar gwella. Dek vloaz en deuz.

STEFAN (*o sous'choarsin*)

Ar gwin ze a zo ker koz ha me nemet dek vloaz ha tri-

ugent. (*Pep-hini en deuz roet e dra da Stefan. Stefan, re garget e zaouarn, a laka an traou war an daol, a zeou.*)

Ia, va mignouned vad, biskoaz n'am euz dilezet ar vro emañ enni, nemet en amzer ma z'edoun martolod, pell-braz a zo. Epad ugent vloaz oun bet, ha goude beza great tro ar bed aliez meurbed, atao va sonj a vije evit va bro. Er broiou pell oun bet; war zu ar zao-heol, diskenn am euz great war an douar a reer Chin anezan, hag en deuz emman kalz tud, melen o liou. Gwelet am euz ar vro Afrik, hag, enni, ar Vorianed, a zo du o c'hroc'henn evel ar brini.

Gwelet am euz al leac'hioù distro ha seac'h, rostet gand an heol, hag, er penn all d'ar bed, ar mor braz skournet e kreiz ar vrasa ienien. Atao! va mignouned, atao! m'hen tou, va sonj a zo bet evit va bro. Me a garie atao anezi, dreist peb tra. Karout a rean stard va Breiz-Izel, va bro zispar ha benniget!

AN HOLL

Bevet Stefan! Bevet Breiz-Izel!

BIEL

Ha kanomp, breman, a unan, ar ganaouen gaer a zo bet savet evidout gant Goulc'hen. Eur c'haner mad eo.

Kanaouen

(War don anavezet : *En han' Doue Mari baour
souben an anduillen.*)

An eil-ré hag ar ré all,
Paotred krenv ha laouen
Da Stefan, den mad ha leal,
Kanomp eur ganaouen.

Mar d'eo ar c'hosa, n'euz fors.
Chom a ra, a weler,
Iac'h evel gwezen el liors.
Souññ evel eur voger.

Dézan ra vo kinniget
Meulendi hag enor,
Ha ra vezo benniget
Gant holl tud an Arvor.

Meulomp a unan ive
Breiz, mamm ar Vretouned,
Hag a ro d'he bugale
Feiz kristen ha iec'hed!

STEFAN

Brao! brao! mignouned. Meulit Breiz kement ha ma c'hellot. Ne vezo ket biskoaz re veulet bro goz hon tadou, ker karet, ker kaer da welet, dreist holl d'an derveziou gouel, evel hirio.

AN HOLL

Bevet Breiz-Izel! Bevet Breiz-Izel!

GOULC'HEN (*d'an holl*)

Allo! piou a deuiio breman da c'hoari killou da di Fanch?

AN HOLL

Me, me, me! deomp ta (*an holl kuit nemet Stefan ha Biel*).

TREDE DIVIZ

BIEL, STEFAN

BIEL

Asa! va c'hamarad koz, laouen eo da galoun, mechans? Karet oud gant an holl, a c'hellez kredi.

N'euz nemet omp hon daou, aman; mil bennoz Doué warnoud. Mar d'eo kresket va iac'h, ma ia mad peb tra en dro evidoun, dioc'h va c'hoant, mar d'oun pinvidik, mar am euz eun ti kempennet kaer, douarou tomm ha frouezuz, d'id eo e tlean an holl vadou ze. Da aliou mad, da guzuliou fur eo, o deuz roet tro d'in da lakaat va danvez da dal-

vezout kement. Te eo e peuz lakeat da greski, em c'haloun, speret karantezuz Breiz, te eo e peuz staget ac'hanoun, mui oc'h mui, ouz an douar a zo va mamm bro. Allaz ! plijet gand an Aotrou Doue ma z'affe hor mennoz ni beteg gweled kaloun an holl Vretouned. Tud zo, en hon touez, hag o deuz c'hoant da guitaat o Breiz.

STEFAN

Petra a leverez ?

BIEL

Ia, Stefan, ia. Ivonig, va mevel, ker mad, ker kalounek gand e labour, a fell d'ezan dilezel e vro.

STEFAN

Hennez a zo troet e speret ?

BIEL

Kouls lavaret.

STEFAN

Hagevit petra en deuz c'hoant da ober ar c'hoari gaer ze ?

BIEL

Ivonig a zo chomet war lerc'h e dud, pell zo; hema n'oa nemet daou vloaz pa varvaz e dad. Eum nebeud goude e vamm a dremenaz ive. Savet eo bet gant Olier e dad koz. Olier a zo maro, c'huec'h miz zo, te a oar.

STEFAN

Hag en deuz lezet kalz madou war e lerc'h ?

BIEL

Pevar mil lur; hag ar paour keaz Ivonig a fell d'ezan mont da Baris da lakaat gounid e bevar mil lur.

STEFAN

Ia ta, da lakaat anezo da vont da netra. Mervel a rai eno gand an naoun. Miromp outan da vont, Biel.

BIEL

Mad, Stefan, komz outan, neuze. Setu hen.

PEVARE DIVIZ
STEFAN, BIEL, IVONIG

IVONIG

Doué r'ho pinnigo, Stefan. O tont euz a gas ar c'hezek d'an dour emañ. Abalamour da ze n'oun ket deuet gand ar re all da ginnig d'eoc'h va gourc'hemennou.

STEFAN

Evit ma vezin laouen eo a roez d'in ar gourc'hemennou ze ?

IVONIG

Ia vad.

STEFAN

Eur blijadur c'hoaz brasoc'h a c'hellez da ober d'in. Laka da arc'hant da brena kezek, saout ha denved. Chom aman el leac'h mont da Baris. Da arc'hant e ve debret eno, ha te ive.

IVONIG

Penaoz e ouzoc'h e tlean mont da Baris ? Ah ! her gouzout a ran. Biel eo en deuz gwerzet ac'hanoun.

BIEL

Gwerzet ! Petra a leverez ? tamm ebet an holl, a gredan; da vad e glaskan, ha netra ken.

STEFAN

Ne ket evit Bretouned eo ~~int~~ ^{ez eo bet} bet savet ar c'heriou. Petra zo red dézo da gaout ? C'houez vad lenneier ha brugegou avel vraz o tont euz ar mor.

IVONIG

Ia, mez selaouit ta, e Paris va gwenneien a ielo war gresk hep ploaz, ken na vezin distro, pinvidik da viken.

STEFAN

Ne zistroi ket d'ar gear, paour keaz ! d'an Anaoun e vezi eat, hep lezel peadra awalc'h da zigas en dro da gorf maro

er vered ^{mema} ~~emaint~~ da gerent kousket ebarz. An Ankou a sko hep paouez gand ar Vretouned keiz divroet e Paris. He falc'h kriz a gouez bep ploaz war bemp pe c'huec'h mil anezo. Perak? N'o deuz mui e ar iac'huz Breiz, hag abalamour da ze ez eont d'an daou lamm warzu ar bez.

Evelse, ar vleunenn savet er parkeier druz, a zeu da wenvi ha da vervel, pa vez lakeat en douar fall. Kalz euz an dud keiz se, m'oarvad, ne chomont e Paris, pe er c'heriou all, nemet abalamour m'o deuz mez sot o tistrei d'ar gear, gand aoun ne ve great goap anezho. En hano da dad koz, hag oa va mignoun ar gwella, ro da c'her d'in; n'ez i ket da Paris.

IVONIG

Siouaz! daoust d'ho kaloun vad, ne c'hellan ket senti ouzoc'h. Me a fell d'in mont da Paris. Me a rank pinvidikaat a raok dimezi.

PEMPED DIVIZ

STEFAN, BIEL, IVONIG, GOULC'HEN

GOULC'HEN (o c'hoarzin, laouen gand ar banneou)

Nag eurus a tra, paotred! Gounezet am euz pevar real o c'hoari killou. Eur banne gwin mad bennag a gennerzo hag a frealzo va c'haloun.

STEFAN

Va bugale geiz, poent eo mont d'ar gousperou. Mont a reomp holl hep sul d'an oferen. An dra ze ne ket awalc'h evidomp. Ne ket hep ken beteg gresteiz e c'houlou Doue ar zul diganeomp, mez beteg an noz. Ar gousperou zo red d'eomp ive. Peur ober a reont meuleudiou dleet d'an Aotrou Doue, gant ar gwir gristenien.

GOULC'HEN (d'an dud)

Evidoun me, ne z'in ket, avad. Mar be red d'in mont d'ar

gousperou penaoz e c'helfen kana gand ar zec'hed am euz? Va gornaillen baour a zo ken tomm ha ker seac'h hag eur mean fourn

BIEL

Deomp ta, deomp; ar merc'hed a zo o vont ebarz an iliz. Deomp ta!

(An holl kuit).

C'HUEC'HVED DIVIZ

GOULC'HEN, FANCH

GOULC'HEN (hantler vezo, d'an dud)

P'am euz gwenneien em c'hodel, d'ar zul, n'int ket evit chom pell ebarz (c'hoarzin a ra). Meur a weach en deuz re bechet d'in an Aotrou persoun war gement se. Ba, ba, ba, ba! Ne ket ar gwin eo a zo goest da ober drouk d'an dud. Tamm ebed. Mar bez eur preon bennag, e va bouzellou, e vezo lazet gant ar gwin (o skei war an daol). Ac'hanta! Fanch! Ac'hanta! eur voutaill gwin ruz d'in.

FANCH (o tigas ar voutaill)

Sell! gwin koz eo, ha ne ve ket kavet gwelloc'h e nep leac'h. Ha mad ez a ar bed ganez? Klevet am euz lavaret emañ o vont da zimezi.

GOULC'HEN (o c'hoarzin a bouez penn)

Ha! Ha! Ha! Ha! Ha! Me? Me? Piou en deuz lavaret kement se d'id? An hini en deuz lavaret kement se d'id a zo treid leue en e voutou.

Me dimezi? da zutal, da zutal avad (oc'h eva). Eur vaouez a zo henvel ouz eur vaouez all, da lavaret eo eur c'holl bara, ia, ia, eur c'holl bara; eur fri togn, ia... eur fri togn... ia, ia; eur zac'had laou! (c'hoarzin a ra) ia... eur zac'had laou!

ia... eur... eur... Ha me a oar me petra c'hoaz? Ar pezh a gerot..... Greg Per pe greg Paol, an eil koulz hag eben, ne reont, noz deiz, nemet krosmolat, grignouza ha soroc'hat (*oc'h eva*). Va greg me, a vad, a zo siouloc'h. Eur varriken vraz vraz eo, leun a win, pe ruz, pe wenn, n'euz fors. Hag hounnez, da vihana ne ra nemet trouz dudiuz da glevel: Glou Glou Glou Glou, pe Gli, gli, gli, gli (*c'hoarzin a ra*). Sell ta, jarni diaoul!

Sell ta! Sell ta! (*o sellet warzu ar meaz*). Piou eo an aotrou ze o tont aman, eur pakad ledan var e gein?

SEIZVED DIVIZ

GOULC'HEN, FANCH, IANN-AR-BROC'H

IANN-AR-BROC'H

Iec'hed mad d'an holl. Gwall dommeo an amzer. Setu eun hostaleri, a gav d'in.

FANCH

Ia, aotrou, hostaleri ar C'hillog Aour, hag a zo ar wella, dioc'h e leyerer.

IANN-AR-BROC'H (*oc'h azeza hag o tostaat oc'h Goulc'hen*)

Gwelet a rin. Digas buhan d'in eur voutaillad gwin gwenn.

FANCH

Setu ar voutaill, aotrou. Mar ho peuz c'hoant da gaout eun dra bennag, galvit ac'hanoun.

IANN-AR-BROC'H (*da Goulc'hen*)

Eur banne e pezo?

GOULC'HEN

Ia, ia, a galoun vad. Laouen atao evit traou evelse.

IANN-AR-BROC'H

Dont a ran euz a Baris da werza va zraouigoù e Breiz.

Kaera vro, Breiz, mez pebez dienez! An holl a zo paour aman.

GOULC'HEN (*souezet*)

Eur parisian evelvoud te a oar brezounek?

IANN-AR-BROC'H

Ginidik oun euz a Vreiz, er Finister. Iaouank oun eat da Baris, hag eno am euz gounezet arc'hant hag aour. Dont a ran, aliez kenan e Breiz, hag emañ o klask eur paotr a zo lemm e spered, da labourat ganen. Te a zo krenv a gav d'in.

(*Eva a reont*).

GOULC'HEN

Krenv evel reier Plougastell. Dougen a rafen eur vloc'h a bez, var va c'hein, ma vije red.

IANN-AR-BROC'H

Brao! brao! n'euz den gwelloc'h evidoun. Deuz ganen. Arc'hant e peuz? Abenn c'huec'h miz, az pezo teir gweach kemend all.

(*Eva a reont*).

GOULC'HEN (*en e zao*)

Kalvez oun, me, ha n'am euz ket arc'hant. Mar am euz eur gwenneg bennag, eur weach an amzer, ne jom ket da louedi em c'hodel. N'oun ket henvel oc'h Ivonig, me. N'oun ket evel dan; hennez, avad, a zo pinvidik.

IANN-AR-BROC'H

Ivonig? Piou eo Ivonig?

GOULC'HEN

Sac'h an dien! Ivonig, ta; Ivonig; mevel e ti Biel.

IANN-AR-BROC'H

Ha Biel? Piou eo Biel? N'anavezan ket anezan.

GOULC'HEN

Biel? Sac'h an dien! Biel? Biel eo mestr Ivonig.

IANN-AR-BROC'H

Ha penaoz en deuz Ivonig kemend all a arc'hant?

GOULC'HEN

Penaoz? Olier, e dad koz, Olier a zo maro, en eur lezel dezan.. Asa! pegement?... pegement?... Ha! pevar mil lur, ia, ia... pevar mil lur, ia.

IANN-AR-BROC'H

Mad, mad.

GOULC'HEN

Sell! Sell ta!... Setu an holl o tont euz an iliz, echu ar gousperou (o ti-kouez Ivonig). Sell; hennez eo, sell, Ivonig, va mignoun braz, ia, ia, hennez eo. Hag e Karan anezan avad, stard, ia ia, stard.

Ma skoez gantan, ia, ia, ma skoez gantan, selaou: (huelc'h) me da flastro evel eul laouenn ia! evel eul laouenn. Sell!

IANN-AR-BROC'H (o vounta Goulc'hen goustad)

Mad, mad.

EISVED DIVIZ

GOULC'HEN, IANN AR BROC'H, FANCH, IVONIG, BIFL, STEFAN, AR RÉ ALL.

STEFAN

Izelaat a ra an heol. Poent eo mont kuit. An hent a zo hir. Deomp d'ar gear da zribi koan ha da gousket.

IANN-AR-BROC'H (o kriad)

Marc hadourez marc'had mad! marc'hadourez a bep seurt da werza. Piou a fell d'ezan gwelet ha prena? Piou a fell d'ezan?

AN HOLL

N'hor beuz izomm ebed da brena.

IANN-AR-BROC'H (o listiat oc'h Ivonig)

Me a fell d'in lavaret eun dra vraz d'id, kamarad, choum aman ma c'hellimp komz etrezomp war gement se. (An holl kuit.)

GOULC'HEN (en eur vont kuit, da Iann)

Diwal, te, diwal! ma skoez gantan! Diwal! Hennez eo va mignoun; me a garantezan, ia, ia... me a gar anezan stard, ia... ia... stard!

IANN-AR-BROC'H

Ia, ia; m'oar vad

(Goulc'hen kuit).

NAVED DIVIZ
IVONIG, IANN AR BROC'H.

IVONIG

Petra e peuz da lavaret d'in?

IANN-AR-BROC'H

Eun dra a bouez braz. Daoust d'in da veza bet ganet e Breiz, oun eat da Baris iaouank flamm. Ober a ran eno pep seurt marc'hajou, hag am euz izomm da gaout eun den iac'h ha krenv, da rei an dourn d'in. Mar fell d'id dont ganen, e pezo daou skoed bemdez, da genta.

IVONIG (souezet)

Daou skoed bemdez da genta? Feiz! vad a rafe kement se d'in.

IANN-AR-BROC'H

Ia ta; hag an traou a ielo war greski, a zeiz e deiz. Eun toullad mad a dud iaouank am euz dindan oun, hag a c'hounid pemp pe c'huec'h weach kemend all, dre m'o doa eun nebeud arc'hant, o deuz lakeal anezan da dalvezout em zi. Hogen gounid kement se ne c'hellfez ket, te, a gredan, rag eur mevel paour n'oud ken.

IVONIG

Fazia a rez, avad. Me am euz eun tamm brao a beadra.

IANN-AR-BROC'H

Gwir a levezet? Deuz ta buhan, neuze. Gounid a ri ma dou braz; n'euz riskl ebed. Va marc'hadourez a ziwalo ac'hanoud d'euz ar c'holl. Pe zavez e peuz?

IVONIG

Pevar mil lur.

IANN-AR-BROC'H (*faeuz*)

Pevar mil lur, ha netra ken? Tra bihan eo. N'euz fors. Abenn eur bloaz e pezo eiz pe nao mil. Hogen ober a c'hellez pe n'ober ket. Te raio da c'hiz. Ne fell ket d'id? Kenavo. Aman e kavin tud a ioul vad evel ma plijo ganen. Kenavo.

IVONIG

Gortoz eun nebeud; gortoz! Me fell d'in pinvidikaat araok dimezi.

IANN-AR-BROC'H

Allo ta! da zourn em hini! Great ar stal. Mont a raimp kuit warc'hoaz mintin. Mad oun da baea ar mizou; n'e pezo dispign ebed. Koulskoude, avad, digas da liardou ganez. (*D'an dud, o vousec'hoarzin.*) Paket eo ar goulm!

AR GOEL A ZISKEN

EIL ARVEST

KENTA LODEN

Eur goz davarn e Paris. Diou daot, an eil a zeou, ehen a gleiz. Kadoriou fall. En eur c'horn, taol kountouer Beneat, eun direten enni.

KENTA DIVIZ

JOB, LAN (*azezet ouc'h taol, an eil d'irag egle, a gleiz*)

LAN

Pell zo, Job, n'hor heuz ket klevet petra a zo a nevez gand Iann-ar-Broc'h.

JOB

Bez dinec'h, Lan. Pa vezo echu e dro gantan, e teui adarre. Biskoaz n'am euz gwelet eul louarn ker fin. Redek a ra tu hont ha tu man, e Breiz, euz an eil penn d'egile, o klask eur paotr bennag, hag a zo eun nebeud arc'hant en e ialc'h. Paket a vez neuze ar paour keaz den iaouank gant komzou flour Iann-ar-Broc'h, ha dont a ra da Baris gantan.

LAN

Bete vremen an troiou fall ze a ia mad gantan; mez n'ouzonn ket hag ez aint atao evelse. Iann-ar-Broc'h n'en deuz aoun rak den ebet. Me, avad, a meuz aoun meur a weach.

JOB

Aoun rak petra?

LAN

Rak an archerien, Job. Setu tud ha ne garan ket. Kredi a ran atao e vezin paket ganto.

JOB

Genaouek ma z'oud. Dek vloaz zo hor heuz dilezet Breiz; dek vloaz zo emaomp aman o laeres ar Vretonne! digaset

d'eomp gand Iann ar Broc'h. N'am euz kavet hini anezo da lakaat an archerien da c'haloupat war hon lerc'h.

LAN

N'oun ket dinc'h ; abred pe zivezad, unan bennag anezo a ielo d'en em glemm ouz ar barner.

JOB

Den ebet, Lan. An hini laeret ne oar ket da beleac'h mont. Ne anavez den. A weachou ne oar ket zoken ar galleg. Ar re a zeu da Baris a laka o fizianz ennomp, o klevet ac'hanomp o komz brezouneg eveldo.

LAN

Allaz ! torfedour ebet n'am euz gwelet brasoc'h eget ma z'oud. Me zo mad evit ar prizoun, m'oar vad. Me a zo trubard ha displeal, mez te a zo gwasoc'h c'hoaz kalz eget oun me. Eur weach en amzer, pa sonjan e Breiz, am euz keuz d'am bro, hag am euz mez, ive, o welet e laeromp, hep truez ebed, hor c'henyroidi geiz.

JOB

Awalc'h eo, Lan ; tao. Petra a fell d'id ? Gounid arc'hant pe eboum hep gounid ? (*Skei a reer war an or. Lan a tamm gand an aoun.*)

LAN (*o krena*)

Ai Doué ! Piou a sko ? An archerien ? An archerien ? (*Ec'h en em guz dindan an daol.*)

EIL DIVIZ

IANN-AR-BROC'H, JOB, LAN (*dindan an daol, atao*)

IANN-AR-BROC'H

Ac'hanta ! Mont a ra mad atao, mignouned ? Petra ta, Job ? te a zo da-unan aman ?

LAN (*o tont a zindan an daol*)

Tra, tra, Iann. Setu me ive.

IANN-AR-BROC'H (*da Job*)

Hag oc'h ober petra an diot ze a oa en em guzet dindan an daol ?

JOB

Aoun en deuz bet. O klevet ac'hanoud o skei war an or, en deuz kredet a ioa eun archer aze.

IANN-AR-BROC'H

Na sot eo hennez ! Allo ta ! n'hor beuz ket a amzer da zale. Digaset am euz ganen euz a Vreiz Izel, eur paotr iaouank, e holl danvez gantan. Red eo d'eomp gouloei e c'hodell dez an Bezomp war evez, avad. Entent a rit. E kichenn an or ema o chortoz. Bremaik dioc'htu e livirin d'ezan dont ebarz. (*Da Job.*) Ha digaset e peuz ganez ar gwin a laka an dud da gousket ?

JOB (*o tiskouez eur voutailh vihan, dour m' en enni*)

Setu aze ; gant eur banneik euz an dour ze ec'h en em lakaio da gousket en eun taol.

IANN-AR-BROC'H

Ha d'eomp ni an arc'hant. Ha neuze, mignouned, ar pezh am euz lavaret a vezo great ; rei a rin d'oc'h eun tamm lein, eun tamm lip he-bao hag a vo mad awalc'h da veza kinniget d'eun impalaer. Mont a ran da gerc'hat egile. (*Iann ar Broc'h a ia kuit.*)

LAN (*o skrabat e benn*)

Mad, sell ! Aoun am euz e teufe eun archer bennag.

JOB

Asa, ravoder ; ro peoc'h d'eomp erfin ta gand da archerien

TREDE DIVIZ

IANN-AR-BROC'H, JOB, LAN, IVONIG.

IANN-AR-BROC'H

Va mignouned, an den iaouank ma a zo deuet euz e Vreiz ganen, hag e fell d'ezan gounid eun nebeud arc'hant o labourat eveldomp ni.

JOB

Deuet mad ra vezi, va mab; gant tud vad e vezi, rak bez'ez omp paotred euz a Vreiz, evel a welez dioc'h ar Brezounek Leon, a gomzomp kerkoulz ha te. An holl Vretouned a dle en em gennerza, en em garet an eil egile.

IVONIG

Ha pe seurt labour am bezo da ober? Krenv ha nerzuzoun. Ar pezh a gerot, e rin.

IANN-AR-BROC'H

Lavaret am euz d'id, e Breiz, ez oamp marc'hadourien traou a bep seurt. Redek a reomp bemdez, tu ma, tu hont, en eur ginnig hor marc'hadourez dre an henchou pe er marc'hajou.

IVONIG

Mad eo. Kement se a blij d'in. Koulskoude eun enkreuz braz a jom em fenn d'am zrubuilha. C'hoant am euz da lakaat va ialc'hadik da greski, evit m'am bezo eun tamm leve bennag. N'ouzonn ket digant piou e c'houlenin kement se.

IANN-AR-BROC'H

Digant piou? Eaz eo da ober; me a zisplego kement se d'id evid ar gwella gand ma vo eur voutaillad gwinn koz dirazomp. (*o c'hervel.*) Beneat! Beneat!

PEVARE DIVIZ

IANN-AR-BROC'H, IVONIG, LAN, JOB, BENEAT (*eun lavanher glaz varnan.*)

BENEAT, (*diradet.*)

Petra a c'hoantait hu da gaout. aotrounez?

LAN

Eur voutaillad euz an donell ar wella. Ha trinka a ri gancomp: mignouned omp, pell-zo.

(*Beneat a ia kuit; dont a ra endro dioc'htu ar voutaill gantan Ec'h en em lekeont ouc'h taol o femp.*)

IANN-AR-BROC'H, (*en eur ziskarga gwinn*)

Mad. Bremaik edoz o lavaret e felle d'id kaout eul leac'h mad da lakaat da zac'had arc'hant. Diwal mad! e Paris ez euz eur marcad tud fall, laeroun, torfetourien ha muntre-rien.

IVONIG

Beza zo tud all a lavar eveldoud; klevet am euz hano a gement se. (*Trinka reont.*)

JOB

Ne peuz nemet lakaat da beadra en ti am euz lakeat va hini me. An ti ze pe ar gevredigez ze a zo he hano: *Mamm ar Vretouned*. He rener a zo mignoun braz d'an Aotrou n'eskop Kemper.

LAN

An ti ze a ro daouzek pe pemzek lur dre gant.

IVONIG

Kaer meurbed eo. Mont a rin di kenta ma c'hellin.

IANN-AR-BROC'H

Mar kredez ac'hanoum, skrivomp dioc'htu d'ar rener. Buhanoec'h ez ai an traou. Beneat, ro d'comp eur bluenn, liou ha paper.

BENEAT

Ia, aotrou, mont a ran da gerc'hat ar pez a zo izomm
(*Beneat a ia kuit.*)

IANN AR-BROC'H. (*da Ivonig*)

En em lakeomp ouz an daol all, a zeou. Eazoc'h a vezo
d'eomp skriva. *Da Job ha da Lan, i ze'oc'h.* Taolit evez avad,
poent eo.

*Job, en eur vouse'hoarzin, a ziskouez d'an dud ar voutailik gwin
kousket*

Setu traouigoù mad evid ar vugale vihan. An dra ze
a lakaio Iann al leue da gousket mik (*Diskarga a ra e gweren
Ivonig.*)

LAN

Diskarg ive e gweren Beneat. Pa gouskint o daou, ni a
vezo dinec'h braz.

JOB

Gwir eo. N'oud ket ken diot hag e zonje d'in. (*Diskarga a
ra e gweren Beneat.*)

BENEAT

Aotrounez, setu aman pluenn, liou ha paper.

(*Iann-ar-Broc'h a skriv al lizer.*)

JOB

Beneat, a beleac'h e teu ar gwin mat se a evomp?

BENEAT

Euz a Vourdel, aotrou. Hag e ve mad awalc'h da lakaat an
dud da zével a varo da veo.

LAN

Allo ta! Beneat, trink adarre ganeomp.

IANN AR-BROC'H, (*o sevel, echnez al lizer*)

Gortozit ta! Trinkomp holl, hor pemp, war eun dro. (*Trin-
ka reont.*) Kasomp al lizer da bost al liziri, hag e vezo hirio,
diouc'h ar pardaez, e ti rener *Mamm ar Vretoned*. Dal, Be-
neat, kea da gas al lizer dioc'htu d'ar bost.

BENEAT, (*o tic'henaout*)

Ne c'hellan ket avad. Re hounner oun, gant ar c'hoant
kousket (*kousket a ra.*)

LAN

C'hoant kousket epad m'eo deiz c'hoaz?

IVONIG

N'oun ket souezet gant ze. C'hoant kousket braz am euz
ive (*Kousket a ra.*)

IANN-AR-B'ROCH

Holla, ta, mignouned! Evez! Kousket mad int?
(*Hejal a ra Ivonig ha Beneat, ne finvont ket an eit nag egil.*)
Ia ta. Kousket mad int Deomp ta. (*Furchal a ra e c'hodell
d' Ivonig ha laeres a ra e bev r mil lur d'ezan.*)

LAN

Kemeromp ive an arc'hant a zo e direten Beneat. (*Lan a
Job a zigor an direten hag a gemer an arc'hant a zo ebarz.*)

JOB (*d. Lan*)

Kea d'ar gegin da gerc'hat eur gountell vraz. (*Lan a ia
kuit; dont a ra en dro dioc'htu, eur gountell vraz gantan.
Rei a ra ar gountell da Job.*)

JOB

Lekeomp ar gountell ze en e c'hodell, da Ivonig, evit ma
kredo ar barnet e vezo eur muntret (*ober a ra*). Ha breman,
deomp er meaz ac'hafen, ha buhan. (*Mont a reont kuit an
tri.*)

PEMPED DIVIZ

IVONIG, BENEAT, EUN DEN

(*Ivonig ha Beneat a jom o daou da gousket; roc'hal a reont*)

EUN DEN (*o tont ebarz*)

Hola! Hé! n'euz den ebet? Roit d'in eur werennad win,
mar plij. Sell ta! daou zen o roc'hal stard. Hola! Hé! dihu-

nit fa, koz traou, (*D'an dud*). Ne finvont ket muioc'h eget daou bilgoz. Hola! Hé!

BENEAT (*o tihuna, mez o chom azezet*).
Petra! Petra a zo?

AN DEN
Eur werenad win am euz c'hoant da gaout.

BENEAT (*o sevel*)
Mad! mad; dioc'h tu (*O sellet ouz an daol kountouer*). Allaz! allaz! Doué! va direten torret ha va gwenneien paour eat gant al laeroun! (*O krial stard*). Harz al laer! Harz al laer!
(*Pevar pe bemp den a zeu en ti*).

C'HUEC'HVED DIVIZ

BENEAT, IVONIG, EUN TOULLAD TUD

EUN DEN
Petra eo an trouz ze-a glevomp?

BENEAT
Va holl gweneien lipet gand al laeroun. (*O tiskouez Ivonig*). Harzit oc'h an druillen ze. Unan anezo eo. (*An dud a grog ouc'h Ivonig hag a zalc'h stard anezan*).

EUN DEN, *d'eun all*.
Kea da gerch'at ar c'homizer hag e vevlien.
(*an den a ia kuit*).

BENEAT (*da Ivonig, o c'hourdrouz anezan*)
Sapre truant! Trubard! iud! Boed an diaoulou! Paket oud, ha paket mad. Ne dec'hi ket kuit diganto, bez dince'h. Te eo, marteze, e peuz kroget e va arc'hant. Ni a wello kement se dirag ar varnerien.

SEIZVED DIVIZ

IVONIG, BENEAT, AR RE ALL. DAOU ZOULDARD
DEUZ AR GWARD. AR C'HOMIZER

(*tok huel ha gwiskamant du gantan; gouriz a dri liou, ruz, gwenn ha glaz en dro dezan*).

AR C'HOMIZER (*a vouez huel*)
En hano al lezen, na finvit ket! Petra zo?

BENEAT
Aotrou komiser. an den fallakr ma a zo deuet aman gant tri laer all. o deuz tennet va arc'hant d'in euz va zireten.

AR C'HOMIZER (*d'an daou zoudard*)
Furchit en e c'hodellou (*ober a reont*).

IVONIG (*o pidi stard*)
Nan, aotrou, nan! an arc'hant a zo em godel a zo d'in; ar pevar mil lur a zo d'in! Ho pezet truez ouzin (*o welet eo eat kuit e arc'hant*). O! va Doue venniget, kollet eo, kollet da viken! O peger reuzeudik oun me! Digasit va arc'hant d'in. O! va Doue! va Doue! (*Gwela stank a ra*).

AR C'HOMIZER
Oc'h ober al leue emac'h. Re zivezad eo, va faotr. Anaout a ran mad an dud ze, a vez ar re genta da grial: Harz al laer! goude beza laeret hi ho unan.

EUR ZOULDARD
Aotrou komiser, n'euz ket a arc'hant gantan, mez eur gountell vraz ne lavaran ket, avad. (*Diskouez a ra ar gountell*).

AR C'HOMIZER
Gwell oc'h well. Eur gountell-laz! An dra ze a zo sklear.

BENEAT
Ar gountell ze a zo d'in. Henez en divije lazet ac'hanoum.

a gav d'in, epad ma kousken, rak ar riblerien ze o deuz roet d'in al louzou d'am lakaat da gousket.

AR C'HOMIZER

Mad, mad. Paotred, krogitennan ha kasit anezan dioc'htu d'ar prizoun.

IVONIG

Aotrou Komiser, ho pedi hag hoc'h aspedi a ran ! N'am euz ket laeret. Laeret eo oun bet ganto.

AR C'HOMIZER

It kuit, ha buhan, d'ar prizoun. Dirak kador ar barner e leverot ar zorc'hennou ze.

AN HOLL (*o iouc'hal*)

D'ar prizoun al laer ! d'an toull al laer ! (*Tennet ha bountet eo gand an holl ; kaset eo gand ar zoudarded*).

AR GOEL A ZISKEN.

EIL LODEN

Eur gambr dister, e Paris. Eun tammik gwele. Ivonig dihunet, a zo azezet e treud he wele.

KENTA DIVIZ

IVONIG, (*rannet gant ar c'hlaç'har*)

Tremenet am euz adarre an nosvez hep gellout kousket. Klenved an digousk a ra poan d'in, ha ne c'hellan ket e barea. Entanet eo va fenn d'in gant an dersienn, ha skuizet gant gwal huvreou.

Allaz Allaz ! Pebez rann-galoun ennoun !

Pebez enkreç beva e Paris. Goude beza kollet va arc'hant, goude beza bet kaset d'ar prizoun, goude beza bet didamallet dirak ar barner, en despet da bep tra, an dienez a zo kouezet warnoun, dre ma z'oun chomet dilabour. Va c'halloun, a nebeud e nebeut, a zo krignet gand ar c'hlenved.

Penaoz ta em euz me gellet me, e doare ar map prodig e klever hano anezan er bibl santel, penaoz em euz gellet me kuitaat ar vro garet, Breiz ma z'oun bet ganet enni ? O ! va Doué, choum a rin aman ta da vervel ? O ! itroun Varia Folgoat, itroun Varia Vrelez, deuit buhan d'am savetei.

O ! va eal mad ! likit dindan ho tiou-askell ho paourik breizad glac'haret. Ha ! va eal vad ! ne glevit hu ket ta va fedenn ? Na respountit tra ebed ?

EIL DIVIZ

IVONIG, AN EAL MAD

AN EAL MAD (*er meaz euz ar gambr*)

Ivonig ! Ivonig !

IVONIG

Piou a c'halv ac'hanoun ta ?

AN EAL MAD, (*er meaz atao*)

Ivonig !

IVONIG

Euz a beleac'h e teu ar vouez se ken tener, ken flour da glevet ?

AN EAL MAD, (*deuel goustadik*)

Me a zo da eal mad. Sell piz ouzin, ma welli e va daoulagad sklerijen an Envou. Klenvet bro Breiz a zo kroget en oud. Perak ta e peuz te dilezet anezi ?

IVONIG

Ha pa ve goulennet diganen, beteg ar berad diveza deuz va goad, e karfenn gwelet adarre anezi, eur weach c'hoaz ! Ha pa ve goulennet diganen va buez, me garfe klevet, a nevez, trouz ar mor braz hag ar c'houezaden avel o vont hag o font a dreuz al lanneier.

AN EAL MAD

A drugarez Doué, klevet a ri eun trouz c'hoaz dudiusoc'h. Serr da zaoulagad ha selaou en da galoun. (*Klevet a reer eur c'hloc'h bihan o seni er meaz pell.*)

IVONIG

Petra eo ar c'hloc'h ze, a glevan, pell pell, o seni e doare kloc'h ar Baradoz ?

AN EAL MAD

An anjelus dioc'h ar mintin eo, en da iliz parrez, e kichen ar mor, o kana meuleudiou an Itroun Varia, Rouanez eurus an elez. Da vreudeur Breiz a zo o vont da labourat, dre ar mesiou, da c'houlou deiz.

IVONIG

Allaz ! va breudeur o deuz va ankounac'heat pell-zo, am euz aoun.

AN EAL MAD

N'eo ket, avad. Pedi a reont stard evidoud.

IVONIG

Va Doué, me hoc'h ador. Tridal a ra va c'haloun gand al levenez. Gwerc'hez trugarezuz, Eal gwenn a gomzit ouzin, roit d'in, adarre, Breiz muia karet ha bara heiz ar gear.

AN EAL MEAD

En em astenn war da wele, ha kousk. Parcet eo da ene ha da gorf. Gwelet a ri, adarre, hep dale, douar benniget Breiz-Izel. Kousk, va breurik karet ; kousk, va faour kezik ! Doué r'as pinnigo !

(*Ivonig a kousk. An eal a zell oc'h Ivonig o kousket.*)

AR GOEL A ZISKEN

TREDE ARVEST

An tra ma a dremen er vourc'h Breiz, e kichen ar mor, evel en arvest lenta. Ar peur-zourn a zo. Bugale a zo o lakaat ar boed war an daol, evit an eostourien.

KENTA DIVIZ

GOULC'HEN, AR VUGALE

GOULC'HEN

Ac'hanta ! n'hoc'h ket deuet a henn c'hoaz, da lakaat ar boed war an daol?

AR VUGALE, (a unan)

Eo, eo; peur-echuet eo ganeomp.

GOULC'HEN, (d'an dud)

Evelse eo, atao, gant ar ribitaill bugale ma. Emaint o tont hag o vont, riboul-diriboul, ha ne reont tra ebed. Allo ! hastit affo, affo, affo !

AR VUGALE, (o sacha hag o tisacha Goulc'hen da c'hoari)

Ha ta, Goulc'hen ! Diwal ta ! Diwal ta, Goulc'hennik, diwal ta !

GOULC'HEN, (oc'h en em zistaga dioutho, goustadik)

Peoc'h ! roit peoc'h ta ! sac'had marmouzed.

AR VUGALE

Aozet eo al lein, lakeat an traou war an daol, da c'hortoz an eostourien da zont.

GOULC'HEN

Mad ; me a well unan o tont, Biel eo.

(ar vugale a ia kuit pelloc'h en dro d'an daol)

EIL DIVIZ

BIEL, GOULC'HEN

BIEL

Tomm braz eo d'in. Peur-c'hreat am euz va eost, dre va devez Doué, rak kredi a ran n'ema ket pell ar glao.

GOULC'HEN

Me am euz great an eost ive, evid ar re all, avad. Dilabour oun breman gant va micher, hag am euz roet skoaz da Baol Gwenn da zourna.

BIEL

Oc'h ober kement se e peuz great mad.

GOULC'HEN

Ober a ran evit ar gwella, Biel, da rei skoaz d'an nesa. Fresk beo eo, c'hoaz, em fenn, an drouk am euz great, gwechal, hep her gouzout, oc'h Ivonig, va mignoun muia karet.

BIEL

Drouk e peuz great oc'h Ivonig te ?

GOULC'HEN

Ia vad. Me eo, eun deiz gouel, p'am oa bet eur bannig, am euz gwerzet anezan da eul laer a ioa o tremen dre Vreiz, en eur lavaret dezan en doa bet Ivonig pevar mil lur. Al laer fallakr en deuz kaset Ivonig da Baris. Va mignoun ker a zo er baourentez breman. Abaoue neuze, Biel, n'am euz mui evet ; troet am euz kein d'ar banneou.

BIEL

Paour keaz Ivonig ! Nag a boan en deuz bet ! Klevet am euz edo o vont da vervel eno.

GOULC'HEN

Ha ne kel hep ken gand Ivonig eo c'hoarvezet kement se. Ar c'hoz torfedour ze a zo e penn al laeroun. Dont a reont

hiniennou anezo peb en amzer, e Breiz. Ar re ze a ia hag a zue dre bevar c'horn ar vro, o klask tud iaouank a fellfe d'ezo mont da Baris. Meur a hini a zo bet paket evelse. N'euz kelou ebed diganto.

BIEL

Gwaz a ze d'ezo. Mez enkrezet neat oun diwar-ben eun dra all. Hor mignoun koz Stefan a zo eat, eiz dervez zo, n'oun dare peleac'h.

GOULC'HEN

Ha n'euz klevet hano anezan abaoue.

BIEL

Kelou ebed. Nec'het braz oun.

GOULC'HEN

Sell ta ! an eostourien a wellan o tont euz an dourna. Poent eo d'eomp mont da leina.

TREDE DIVIZ

BIEL, GOULC'HEN. AN EOSTOURIEN. EUN EOSTER

Kan ar Peur-Zourn

War don : *Ar Pillaouer.*

Hadet hor beuz en douar Breiz,
Greun, segal gwiniz hag heiz.
Hadet hor beuz. Ar mesiou
A zo leun a densoriou.

Ge ge ge ! Landerirette ! }
Ge ge ge ! Landerira ! } 2 w.

Epad miz even, pa vez
Ar c'hoat ker kaer e c'hlasvez
An aezennik flour a red
Laouen war ar pennou ed.

Ge ge ge ! Landerirette ! }
Ge ge ge ! Landerira ! } 2 w.

Pa ziskenn, a berz hon Doue
Tomder braz, da viz gouere,
Dudius a vez ho kwelet,
Pell pell, gwiniz alaouret.

Ge ge ge ! Landerirette ! }
Ge ge ge ! Landerira ! } 2 w.

Setu eost ; hep ehana
Mall braz eo d'eomp peur zourna
Mall braz ober hor labour,
Dastumomp an edou aour.

Ge ge ge ! Landerirette ! }
Ge ge ge ! Landerira ! } 2 w.

An ed a zo benniget ;
Ni, gantan, a zo maget ;
Bara an douar d'ar c'horfou,
Bara an Env d'an eneo !

Ge ge ge ! Landerirette ! }
Ge ge ge ! Landerira ! } 2 w.

BIEL

Mad a rit kana, paotred, p'eo gwir ema ar peur-zourn
ganeomp. Deuit breman ; gounezet mad hor beuz hor bara
pemdezieg, ha, dre c'hras Doué, bara ar bloaz a zeu.
Azezomp.

EUN EOSTER

Kelou mad a zo digant Stefan ?

GOULC'HEN

N'eo ket avad. Biel ha me, eur pennadik zo, a gomze anezan.

EUN EOSTER

Sellit! Sellit! eur c'hlasker bara a wellan o tont aman. Peger koz eo! C'houez vad al lein en deuz klevet, hag e teu da glask e lodenik vihan.

BIEL

E loden e roimp d'ezan. Red eo d'eomp rei an aluzenn d'ar beorien.

PEVARE DIVIZ

BIEL, GOULC'HEN AN EOSTOURIEN, EUR C'HLASKER BARA

(Koz bras, hurr ha gwenn kann e varo, eur vaz gantan; eur zac'h daou bennek war e skoaz)

AR C'HLASKER BARA

Doue r'ho pinnigo! Eun draik bennag, mar plij. Doue hen restaolo d'eoc'h. N'am euz drebet netra ebet, daou zervez zo.

BIEL

Deuit, paour keaz koz. Azevit ouc'h an daol. Ho tamm ho pezo.

AR C'HLASKER BARA

D'eoc'h bennoz an Hini en deuz lavaret ne jomo ket hep digoll eur werennad dour roet en e Hano d'ar paour.

BIEL

Mad. Erru Laouik da leina.

PEMPED DIVIZ

AN HOLL *(evel araok)*, LAOUIK

LAOUIK

Iec'het mad d'an holl.

BIEL

Petra eo d'id beza ken divezad o tont da leina?

LAOUIK

O kas va zaout oun bet er meaz. Ar chatal a fell d'ezo d'ribi koulz hag an dud vadezet.

GOULC'HEN

Kaozeal mad a ra, avad, ar c'hoz paotr ze.

LAOUIK *(goude beza sellet piz ouz ar c'hlasker bara)*

Biel! Goulc'hen! Selaouit ta!

BIEL HA GOULC'HEN *(a unan)*

Petra zo ta? Petra zo?

LAOUIK *(o sellet atao ar c'hlasker bara)*

Hennez! Me am euz gwelet anezan, er mintin ma, e Kerneiz. Laeret en deuz, eno, eur iar, diou anduillen, hag eur pechad mad a gik moc'h.

AR C'HLASKER BARA *(o sevel)*

Me? Oh! va Doué! va Doué! Me, laeres?

GOULC'HEN

Feiz! gwir eo ez eo gwall deo e zac'h, avad. Chomit aze eun tammik, paotr koz.

(An holl a zav, hag en em laka en dro d'ar c'hlasker bara).

Deuz ta Biel, deuz ta da rei d'in eun tammik skoaz *(Tenna reont o daou euz ar zac'h an traou laeret)* Sell. ta! Sell ta! traou laeret e Kerneiz. Ha! ha! paket mad oud, a gav d'in.

C'HUEC'HVED DIVIZ

AN HOLL (*evel arak*), JAKEZ, ROPARZ

JAKEZ (*er meaz*)

Dalc'h mad, ta! Dalc'h mad ta ar gaouiad divez ma z'eo.
Dalc'h mad!

JAKEZ (*diridet*)

Abaoue an deiz ne reomp nemet redek war-lec'h ar
gaouenn divalo ze.

GOULC'HEN (*o tiskouez traou tennet euz ar zac'h*)

Sellit, Sellit ta an traou a ioa en e zac'h.

ROPARZ (*diridet*)

Ha mad eo; an traou ze a zo bet laeret er mintin ma e
Kerneiz.

JAKEZ

Ac'hanta paotr! Da varo gwenn a zo d'id ive? (*Ar baro,
goude beza bet sachet warnan gant Jakez, en em zistag*).

ROPARZ (*da Jakez*)

Selaou ta, Jakez. Ar c'hanfard ma a zo henvel poch oc'h
an hini eo bet diskleriet d'eomp gant archerien Paris.

JAKEZ

Gwir eo, avad.

ROPARZ (*d'ar c'hlasker*)

Lavar ta, paotr. Ha ne anavezet ket te, unan bennag a
reer Iann ar Broc'h anezan?

AR C'HLASKER BARA

Ha nan, avad. N'anavezan ket.

JAKEZ

Ha! n'anavezet ket anezan? Evidoun me a anavez mad
anezan! ha te eo, boed ar groug, bleiz divalo!

AN HOLL

Iann-ar-Broc'h! Iann-ar-Broc'h!

ROPARZ (*o c'hoarzin*)

Ha! lakaat a rez archerien ar Finister da redek. Breman
avad e c'hellint diskuiza.

JAKEZ (*o c'hoarzin*)

Ia, pa vezi eat en toull evit mad, louarn koz. D'eomp ni
da c'hoarzin, breman.

IANN-AR-BROC'H

Ia, pep hini d'he dro; lavaret mad a rit, va bugale geiz.
(*Tec'het a ra buhana ma c'hell*).

ROPARZ

Marc'h an diaoul! Redek a ra kuit dindan va fri! Deomp
war e lerc'h, buhan, buhan! (*An daou archer a red war e
lerc'h*).

GOULC'HEN (*o krial*)

Kurun! tan foeltr! paka a rankin anezan, kousto pe
gousto, her toui a ran!

(*Goulc'hen a red war e lerc'h ive*).

SEIZVED DIVIZ

AN HOLL (*evel arak, nemet an archerien ha Goulc'hen*)

BIEL

Daoust ha ne c'hellimp ni ket leina, ebarz ar fin? Emaomp
o vont da vervel gant an naoun. Dallit, va bugale. Kemerit
bara (*Dribi a reont*).

LAOUIK

Sellit ta! me a well daou zen, o font, war an hent, duhont.

BIEL

Petra eo, adarre ta? Kredi a ran ne leinimp tamm ebed hirio.

EUN EOSTER

Na wellez tra ebed, Biel, na wellez tra ebed? Stefan eo a zo duhont, o tont, eun all gantan.

BIEL (*o sellet warzu ar meaz*)

Mez ne fazian ket, a dra zur. Hen anaout mad a ran. Ivonig eo! Mil bennoz Doué!

AN HOLL

Ha ia! Ivonig eo, Ivonig eo!

EIZVED DIVIZ

AN HOLL, STEFAN, IVONIG

BIEL (*o poka da Ivonig*)

Deuit buhan, deuit, va mignoured vad. Azevit ho taou aze, te Stefan, ha te, Ivonig, rag o vont da zribi lein peur-zourn emaoomp, hag al lein ne vezo nemet laouenoc'h aze (*An holl a azez da zribi*).

STEFAN

An dervez ma a zo eun deiz gouel evidoun me, pa z'eo gwir am euz gellet digas en dro, en hon touez, an hini a zo ker karet ganeomp.

IVONIG

Ha breman me a jomo me aman, beteg va huanad diveza, mar plij gand an Aotrou Doue. Ha me fell d'in, 'dirak an holl, trugarekaat stard Stefan ar Fur. Hen eo, koz ma z'eo koulskoude, a zo deuet da Baris d'am zenna euz ar boan a ranne va speret paour. D'ezan eo e tleann al levenez dudiuz a garg va c'haloun o welet ac'hanoc'h adarre.

BIEL

En em laouenaat a c'hellez, ha kalz, a gav d'in.

IVONIG

P'am euz gwelet, en eur zont en distro, lanneier, koajou ha mor va farrez, p'am euz gwelet tour dantelezet va iliz, va c'haloun en deuz tridet, ha daelou a joa a zo deuet em daoulagad.

(*An holl a zav dioc'h taol*.)

STEFAN

Hirio, ar blijadur a zo d'eomp holl, va mignoured. Hogen va blijadur me a zo brasoc'h eget hoc'h hini c'houi. Pa z'eo gwir ez oun ar c'hosa ac'hanoc'h, deread eo d'in rei kenteliou d'ar re all. Va selaouit ta, tud iaouank, ha va selaouit gand evez braz. Gwelet ha klevet hoc'h euz poaniou, glac'har, enkresion Ivonig.

Mar fell d'eoc'h levenez, iec'hed, nerz, choumit en Breiz-Izel. Mar fell d'eoc'h eun eurusded dispar, choumit en Breiz-Izel. Me garfe e c'helljenn kas ar mennoz kaer ze e gweled ho kaloun ha betek kaloun an holl. Er vro venniget ze, a Vreiz, c'houi a zo evel al labousik en e neiz, evel ar bugelik en e gavel, e ti e vamm. Karit stard ho pro, va mignoured; n'euz bro evel outhi. Karit ho prezouneq; n'euz iez ebet bravoc'h, nerzusoc'h, dudiuc'h da glevet, dre bevar c'horn ar bed. Karit ha dalchit gwiskamanchou koant Breiz, a ro d'eoc'h kemend a gened. Petra eo Breiz-Izel, va bugale? Eur c'hornik bihan euz ar Baradoz, ia! ia! eur c'hornik bihan euz ar Baradoz!

AN HOLL

Toui a reomp holl, ia! toui a reomp e vezimp leal ha feal d'ezî da virviken!

STEFAN

Ha, mar kirit, e kanimp en enor d'he hano ar zoun nevez en deuz savet eur barz breizad a gar meurbed e vamm vro

AN HOLL

Kanomp, kanomp holl a unan.

(Klevet a reer trouz ha kriadennon er meaz)

BIEL

Gortozit eun tamm. Petra eo an dud ze a zo o iouc'hal evelze er meaz?

LAOUIK

Al laer koz eo, digaset en dro gant an archerien.

NAVET DIVIZ

AN HOLL, *evel araok*. IANN AR BROC'H, GOULC'HEN
JAKEZ, ROPARZ

An archerien ha Goulc'hen a zeu ebarz, o vounta en o raok Iann ar Broc'h e c'houzouk stardet gand eur forc'h koat.

GOULC'HEN (*o sec'ha e dal*)

Foultr an diaoul! N'am euz ket redet buhanoc'h abaoue ma z'oun bet badezet. Mez paket eo evit mad, breman, ar c'hi louz ma. Ivonig, me eo am euz da werzet gwechal d'an torfedour ze. Gwelloc'h e vije bet ganen diskroc'henna anezan eget her leuskel da zistrei da Paris.

IVONIG

Me a oar, va c'hamarad mad, e poa great ar boan ze d'in, hep sonj fall ebed. Ro da zourn d'in; me a zo da vignoun breman evel kent. (*Iann ar Broc'h a zispak e zivreac'h gant kounnar, da dec'het kuit, mez dalc'het mad eo gant ar re all.*)

JAKEZ

Peoc'h! peoc'h. Da zerc'hel mad a reomp en taol ma. (*D'an dud, lorc'h ennan*). Al lezen a zo bet treac'h dezan.

ROPARZ (*d'an dud, lorc'h ennan*)

Ema paket ar broc'h! ne dai ket en dro en e doull.

STEFAN (*d'an archerien*)

Kasit anezan d'ar prizoun. (*Iann ar Broc'h hag an archerien a ia kuit*).

BIEL

Ha breman, avad, kanomp, holl a unan, ar zoun Breiz-Izei. (*Kana a reont holl.*)

Gwers Breiz-Izel

War don kan Bale tud Breiz (1)

Va Breiz-Izel, va mamm muia karet
Da viken ra vezi meulet!
Da garantez ra z'ai doun oc'h doun
Ennomp, e gweled hor c'haloun,

Breiziz! chomomp atao en hor Breiz,
Dalc'homp he spered nerzuz en hor c'hreiz } 2 w.

Bro vrudet-braz, bro ma klever enui
Ar c'hleier santel o seni.
Mor o trouzal, hag a dreuz d'ar c'hoat huel
Mouez krenv an avel o sevel,

Douar a garomp, douar leun a vennoz, } 2 w.
Te 'zo evidomp korn ar baradoz. }

AR GOEL A ZISKEN EVIT MAD.

(1) Savet gant Taldir.

Paris. — Typ. A. DAVY, 52, rue Madame. *Téléphone.*
